

Türr István Múzeum és Bácskai Múvelődési Központ igazgatói utasítása az eszközök és források értékelési szabályzatáról

A Türr István Múzeum és Bácskai Múvelődési Központ igazgatója a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 14. § (5) bekezdés b) pontja alapján a következőket rendeli el:

I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. Bevezető rendelkezések, az utasítás célja és hatálya

1/1

(1) A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, a továbbiakban: Szt.) 14. § (5) bekezdés b) pontja értelmében a számviteli politika keretében el kell készíteni az eszközök és a források értékelési szabályzatát.

(2) Az ezen utasítás hatálya alá tartozó gazdálkodók eszközeit és forrásait

- a) a számviteli politikáról szóló jegyzői utasítás előírásai szerint kell minősíteni, besorolni,
- b) az ezen utasításban leírt értékelési elvek szerint kell a nyilvántartásokba felvenni,
- c) a mérlegben szereplő eszközöket és forrásokat leltárral kell alátámasztani, az ezen utasításban foglaltak szerint értékelve szerepeltetni.

(3) Ezen utasítás célja, hogy

- a) kerüljenek meghatározásra azok az értékelési elvek és módszerek, amelyekkel ezen utasítás hatálya alá tartozó gazdálkodók rögzítik az eszközeik és a forrásaik értékét,
- b) egyértelműen kerüljön rögzítésre azon eszközök és kötelezettségek értékelési gyakorlata, amelyek esetében az Szt. és az államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Áhsz.) felhatalmazása alapján a gazdálkodó szervek számviteli-politikai döntésén alapul az értékelés,
- c) nyújtson tájékoztatást a belső és a külső ellenőrzés számára a könyvvezetési és költségvetési beszámoló készítési kötelezettség során követett értékelési gyakorlatról.

1/2

(1) Ezen utasítás alkalmazása során

- a) beruházás: a tárgyi eszköz beszerzése, létesítése, saját vállalkozásban történő előállítás, a beszerzett tárgyi eszköz üzembe helyezése, rendeltetésszerű használatbavétele érdekében az üzembe helyezésig, a rendeltetésszerű használatbavételig végzett tevékenység (szállítás, vámkezelés, közvetítés, alapozás, üzembe helyezés, továbbá mindaz a tevékenység, amely a tárgyi eszköz beszerzéséhez hozzákapcsolható, ideértve a tervezést, az előkészítést, a lebonyolítást, a hitel igénybevételét, a biztosítást is); beruházás a meglévő tárgyi eszköz bővítését, rendeltetésének megváltoztatását, átalakítását, élettartamának, teljesítőképességének közvetlen növelését eredményező tevékenység is, az előbbiekben felsorolt, e tevékenységhez hozzákapcsolható egyéb tevékenységekkel együtt,
- b) értékelés: az eszközök és a források könyvviteli nyilvántartásba vételhez alkalmazott értékének és az éves költségvetési beszámoló mérlegébe kerülő értékének meghatározását jelenti,
- c) felújítás: az elhasználódott tárgyi eszköz eredeti állaga (kapacitása, pontossága) helyreállítását szolgáló, időszakonként visszatérő olyan tevékenység, amely mindenképpen azzal jár, hogy az adott eszköz élettartama megnövekszik, eredeti műszaki állapota, teljesítőképessége megközelítően vagy teljesen visszaáll, az előállított termékek minősége vagy az adott eszköz használata jelentősen javul és így a felújítás pótlólagos ráfordításából a jövőben gazdasági előnyök származnak; felújítás a korszerűsítés is, ha az a korszerű technika alkalmazásával a tárgyi eszköz

egyes részeinek az eredetitől eltérő megoldásával vagy kicserélésével a tárgyi eszköz üzembiztonságát, teljesítőképességét, használhatóságát vagy gazdaságosságát növeli; a tárgyi eszközt akkor kell felújítani, amikor a folyamatosan, rendszeresen elvégzett karbantartás mellett a tárgyi eszköz oly mértékben elhasználódott (szerkezeti elemei előregedtek), amely elhasználódottság már a rendeltetésszerű használatot veszélyezteti – ugyanakkor nem felújítás az elmaradt és felhalmozódó karbantartás egyidőben való elvégzése, függetlenül a költségek nagyságától,

- d) FIFO módszer: az elsőként bevételezett eszköz elsőként kiadva; az elsőként megvásárolt (előállított) eszköz kerül először értékesítésre (felhasználásra), következésképpen az időszak végén az eszközök között maradó tételek a legutóbb megvásárolt (előállított) tételek,
- e) karbantartás: a használatban lévő tárgyi eszköz folyamatos, zavartalan, biztonságos üzemeltetését szolgáló javítási, karbantartási tevékenység, ideértve a tervszerű megelőző karbantartást, a hosszabb időszakonként, de rendszeresen visszatérő nagyjavítást, és mindazon javítási, karbantartási tevékenységet, amelyet a rendeltetésszerű használat érdekében el kell végezni, amely a folyamatos elhasználódás rendszeres helyreállítását eredményezi,
- f) minősítés: döntés az adott eszköz, befektetett eszközök, illetve forgóeszközök, azon belül az egyes eszközcsoportok közé való besorolásáról,
- g) vételár: a termékek, szolgáltatások beszerzése, értékesítése után fizetett, kapott, felárral növelt, engedményekkel csökkentett, általános forgalmi adót nem tartalmazó ellenérték, hitelviszonyt megtestesítő kamatozó értékpapír esetén ide nem értve az Szt. 50. § (3) bekezdése szerinti vételárban lévő felhalmozott kamatot.

II. AZ ÉRTÉKELÉSI SZABÁLYOK ELVEI

1. Az eszközök és források értékelésére vonatkozó általános szabályok

2/1

(1) Az értékelésre vonatkozó szabályozás alapját a Szt. 46. §, az értékelés során alkalmazott elveket a Szt. 52-56. §-ok (értékcsökkenés, értékvesztés) tartalmazzák. Az Szt. előírásait az Áhsz.-ben foglaltak szerint, valamint az ott meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Az Szt. 46. § (1) bekezdése szerint az értékelésnél a vállalkozás folytatásának elvéből kell kiindulni, ha ennek az elvnek az érvényesülését eltérő rendelkezés nem akadályozza, illetve a vállalkozási tevékenység folytatásának ellentmondó tényező, körülmény nem áll fenn. A vállalkozás folytatásának elvét a költségvetési szervek sajátosságából adódóan a számviteli politikában rögzített kiegészítésekkel kell értelmezni.

(3) Az előző év mérlegkészítésénél alkalmazott értékelési elvek csak akkor változtathatóak meg, ha a változtatást előidéző tényező tartósan – legalább egy éven túl – jelentkezik, és emiatt állandónak minősül. Ez esetben a változást előidéző tényezőket és számszerűsített hatásukat a kiegészítő mellékletben részletezni kell.

(4) Az eszközöket és a kötelezettségeket leltározással (mennyiségi felvétellel, egyeztetéssel) ellenőrizni és – a törvényben szabályozott esetek kivételével – egyedenként értékelni kell. A különböző időpontokban beszerzett, előállított, általában csoportosan nyilvántartott, azonos paraméterekkel rendelkező eszközöknél az átlagos beszerzési (előállítási) áron, továbbá a FIFO módszerrel történő értékelés is alkalmazható.

(5) A mérlegben kimutatott eredmény meghatározásakor, a mérlegtételek értékelése során figyelembe kell venni minden olyan értékcsökkenést, értékvesztést, amely a mérleg fordulónapján meglévő eszközöket érinti, és amely a mérlegkészítés időpontjáig ismertté vált. Tartósan minősül a könyv szerinti érték és a piaci érték különbözete, ha az múltbeli tények vagy jövőbeni várakozások alapján legalább egy évig fennáll. A különbözet tartósan minősül – fennállásának időtartamától függetlenül – akkor is, ha az az értékeléskor a rendelkezésre álló információk alapján véglegesnek tekinthető.

(6) Az eszközök, források értékelésének a kiinduló pontja a beszerzési, a bekerülési érték, az előállítási

érték.

(7) A mérlegvalódiság elvének érvényre juttatása érdekében a gazdálkodás során fenti értékeket módosítja a terv szerinti értékcsökkenés és az elszámolt értékvesztések összege.

(8) Amennyiben az értékvesztés elszámolásának oka részben vagy egészben megszűnik, az eszközök értékét az értékvesztés visszairásával korrigálni kell.

2/2

(1) Az eszközök és források értékelésénél figyelembe kell venni az Áhsz. ezzel kapcsolatos előírásait a következők szerint:

- a) a bekerülési érték megállapításánál az Áhsz. 15-16/A. §-ában foglaltakat,
- b) az eszközök értékcsökkenésének, értékvesztésének és értékhelyesbítésének megállapításánál az Áhsz. 17-19. §-ában foglaltakat,
- c) a mérlegtételek értékelésénél az Áhsz. 20-21. §-ában foglaltakat.

(2) Az ezen utasítás hatálya alá tartozó gazdálkodóknak az Szt. szabályaiból kötelező alkalmazniuk a következőket:

- a) a bekerülési érték megállapításához az Szt. 3. § (4) bekezdésének 8. pontjában, 47. § (9) bekezdésében, 48. § (7) bekezdésében, 49. § (3)-(7) bekezdésében, 50. § (1)-(2), (4) és (6) bekezdésében, 51. § (1)-(4) bekezdésében és 62. § (2) bekezdésében foglaltakat,
- b) az eszközök értékcsökkenésének, értékvesztésének és értékhelyesbítésének megállapításához az Szt. 52. § (1)-(2) és (5)-(7) bekezdésében, 53. § (1) bekezdés b)-c) pontjában, 54-56. §-ában, 57. § (2)-(3) bekezdésében, 58. § (1)-(3) és (5)-(9) bekezdésében foglaltakat,
- c) a mérlegtételek értékelésénél az Szt. 46. §-ában és 60. § (5) bekezdésében foglaltakat.

2. A terv szerinti értékcsökkenés elszámolási szabályai

2/2.1

(1) Az immateriális javak, tárgyi eszközök után terv szerinti értékcsökkenést kell elszámolni. Az értékcsökkenésre az Szt. 52. § (2)-(4) bekezdésben foglalt eltérésekkel az Szt. 52. § (1) és (5)-(7) bekezdéseit kell alkalmazni.

(2) A kisértékű immateriális javak bekerülési értéke a beszerzést, a kisértékű tárgyi eszközök bekerülési értéke az üzembe helyezést, használatba vételt követően, az Áhsz. 53. § (6) bekezdés d) pontja értelmében legkésőbb a negyedéves könyvviteli zárlat keretében terv szerinti értékcsökkenésként egy összegben elszámolandó. Az Áhsz. 1. § (1) bekezdés 4. pontja értelmében a kisértékű immateriális javak, tárgyi eszközök a kettőszázezer forint egyedi értéket nem meghaladó bekerülési értékű vagyoni értékű jogok, szellemi termékek, tárgyi eszközök.

(3) Az immateriális javaknak, a tárgyi eszközöknek a hasznos élettartam végén várható maradványértékkel csökkentett bekerülési értékét azokra az évekre kell felosztani, amelyekben ezeket az eszközöket előreláthatóan használni fogják. Az évenként elszámolandó értékcsökkenést az egyedi eszköz várható használata, ebből adódó élettartama, fizikai elhasználódása és erkölcsi avulása, az adott tevékenységre jellemző körülmények figyelembevételével kell megtervezni. Az értékcsökkenési leírást a rendeltetésszerű használatbavételtől, az üzembe helyezéstől kell alkalmazni. Az üzembe helyezés időpontja az eszköz rendeltetésszerű használatba vételének a kezdő időpontja, amelyet hitelt érdemlő módon dokumentálni kell.

(4) Az értékcsökkenési leírás alapja az eszköz bruttó értéke, amely a bekerülési érték, vagy a maradványértékkel csökkentett bekerülési érték.

2/2.2

Az Áhsz. 17. § (4) bekezdés alapján a huszonötmillió forint bekerülési érték alatti gépek, berendezések, felszerelések, járművek terv szerinti értékcsökkenésének megállapítása során nem lehet maradványértéket meghatározni. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy maradványértéket kell megállapítani minden 2014. január 1. napja után állományba vett ingatlannál (értékhatártól függetlenül), illetőleg huszonötmillió forint bekerülési érték feletti gépek, berendezések, felszerelések, járművek valamint tenyészállatok terv szerinti értékcsökkenésének megállapításánál. Az értékhatár alatti eszközökre a költségvetési szerv saját döntése alapján maradványértéket nem alkalmazhat.

2/2.3

(1) Terv szerinti értékcsökkenést a már rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett immateriális javak, tárgyi eszközök után kell elszámolni addig, amíg azokat rendeltetésüknek megfelelően használják.

(2) Nem számolható el terv szerinti értékcsökkenés a földterület, a telek (a bányaművelésre, veszélyes hulladék tárolására igénybe vett földterület vagy telek kivételével), az erdő, a képzőművészeti alkotás, a régészeti lelet bekerülési (beszerzési) értéke után, és az üzembe nem helyezett beruházásnál.

(3) Nem számolható el terv szerinti értékcsökkenés az olyan eszközöknél, amely értékéből a használat során sem veszít, vagy amelynek értéke – különleges helyzetéből, egyedi mivoltából adódóan – évről-évre nő.

2/2.4

(1) A gazdálkodók esetében értékcsökkenési kulcsok a következők:

- a) az immateriális javak esetén a terv szerinti értékcsökkenés leírási kulcsa
 - aa) vagyoni értékű jogoknál 16%, vagy a tervezett használati idő alapján megállapított lineáris kulcs,
 - ab) szellemi termékeknél 33%,
- b) a tárgyi eszközök terv szerinti értékcsökkenését a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 2. számú mellékletében meghatározottak szerint kell elszámolni,
- c) az ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok terv szerinti értékcsökkenésének leírási kulcsa azonos annak az ingatlannak a leírási kulcsával, amelyhez az adott vagyoni értékű jog kapcsolódik.

(2) Az (1) bekezdés szerinti leírási kulcsokat a 2014. január 1. napja után beszerzett vagy létesített eszközökre kell alkalmazni. A 2014. január 1. napját megelőzően üzembe helyezett vagy használatba vett eszközök korábban megállapított terv szerinti értékcsökkenési leírási kulcsa az eszköz használati idejének végéig alkalmazható.

3. A terven felüli értékcsökkenés elszámolási szabályai

3/1

Az Áhsz. 17. § (5) bekezdése értelmében terven felüli értékcsökkenést kell az immateriális jószágnál, a tárgyi eszközöknél elszámolni akkor, ha

- a) az immateriális jószág, a tárgyi eszköz (ideértve a beruházást is) értéke tartósan lecsökken, mert az immateriális jószág, a tárgyi eszköz (ideértve a beruházást is) a vállalkozási tevékenység változása miatt feleslegessé vált, vagy megrongálódás, megsemmisülés, illetve hiány következtében rendeltetésének megfelelően nem használható, illetve használhatatlan,
- b) a vagyoni értékű jog a szerződés módosulása miatt csak korlátozottan vagy egyáltalán nem érvényesíthető.

3/2

(1) A gazdálkodók év végi értékelés alapján nem számolhatnak el terven felüli értékcsökkenést, így emiatt év végén nem kell értékkelni azokat az eszközeiket, melyeknél terv szerinti értékcsökkenést számoltak el.

(2) Terven felüli értékcsökkenést elszámolni a nullára leírt, a többletként fellelt, a térítésmentesen átvett valamint az ajándékba, hagyatékként kapott eszközökre nem lehet.

3/3

(1) Ha az eszközök piaci értéke jelentősen meghaladja a könyv szerinti értékét, és az alacsonyabb értéken való értékelés okai már nem, illetve csak részben állnak fenn, a már elszámolt terven felüli értékcsökkenést a saját tőkével szemben részben vagy egészben vissza kell írni.

(2) A visszairást a piaci értékig kell végrehajtani, de az eszköz értéke legfeljebb a terv szerinti értékcsökkenés figyelembevételével meghatározott nettó értékig növelhető.

(3) A visszairások összege egyedi eszközönként nem haladhatja meg a terven felüli értékcsökkenések egyedi eszközökre vonatkozó halmozott összegeit.

(4) A visszairást akkor kell végrehajtani, ha a piaci érték és a könyv szerinti érték különbözete jelentős. Az Áhsz. 19. § (1) bekezdése értelmében jelentősnek akkor kell tekinteni az eltérést, ha a piaci érték 10%-kal, de legalább százezer forinttal meghaladja a könyv szerinti értéket.

4. Az értékvesztés általános elszámolási szabályai

4/1

A gazdálkodóknak a Szt.-ben meghatározott eszközök, így a gazdasági társaságban lévő részesedések, készletek, követelések, nem a Kincstárban vezetett pénzeszköz számlák esetében értékvesztést kell elszámolniuk. Nem számolható el értékvesztés a kincstári pénzeszközök után.

5. A gazdasági társaságban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetések értékvesztésének szabályai

5/1

(1) A gazdasági társaságban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetésnél – függetlenül attól, hogy az a forgóeszközök vagy a befektetett pénzügyi eszközök között szerepel – értékvesztést kell elszámolni a befektetés könyv szerinti értéke és piaci értéke közötti – veszteségjellegű – különbözet összegében, ha ez a különbözet tartósan mutatkozik és jelentős összegű.

(2) A befektetés piaci értéke meghatározásakor figyelembe kell venni

- a) a gazdasági társaság tartós piaci megítélését, a piaci megítélés tendenciáját, a befektetés (felhalmozott) osztalékkal csökkentett tőzsdéi, tőzsdén kívüli árfolyamát, annak tartós tendenciáját,
- b) a megszűnő gazdasági társaságnál a várhatóan megtérülő összeget,
- c) a gazdasági társaság saját tőkéjéből a befektetésre jutó részt, külföldi pénzügyi értékre szóló befektetés esetén a Szt. 60. § szerinti, az üzleti év mérleg fordulónapjára vonatkozó választott devizaárfolyamon átszámított forintértéken.

(3) Amennyiben a befektetésnek mérlegkészítéskori piaci értéke jelentősen és tartósan magasabb, mint a befektetés könyv szerinti értéke, a különbözettel a korábban elszámolt értékvesztést visszairással csökkenteni kell. Az értékvesztés visszairásával a befektetés könyv szerinti értéke nem haladhatja meg beszerzési értékét.

6. A vásárolt készletek (anyag, áru) értékvesztése

6/1

(1) Az elemi költségvetési beszámoló elkészítése előtti leltározás során a készleteket (anyagot, árut) meg kell vizsgálni abból a szempontból is, hogy csökkent értékűek-e (vonatkozó előírásoknak nem felel meg, felhasználása kétségessé válik, vagy eredeti rendeltetésének már nem felel meg).

(2) Ha a vásárolt készlet (anyag, áru) bekerülési (beszerzési), illetve könyv szerinti értéke jelentősen és tartósan magasabb, mint a mérlegkészítéskor ismert tényleges piaci értéke, akkor azt a mérlegben a tényleges piaci értéken kell kimutatni. Ha a saját termelésű készlet (befejezetlen termelés, félkész és késztermék, állat) bekerülési (előállítási), illetve könyv szerinti értéke jelentősen és tartósan magasabb, mint a mérlegkészítéskor ismert és várható eladási ára, akkor azt a mérlegben a még várhatóan felmerülő költségekkel csökkentett, várható támogatásokkal növelt eladási áron számított értéken kell kimutatni. A készlet értékét a különbözetnek értékvesztéskénti elszámolásával kell csökkenteni.

(3) A nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök és forgóeszközök között kimutatott részesedések, értékpapírok, a készletek és a követelések értékvesztésének elszámolása során akkor kell a különbözetet jelentős összegűnek tekinteni, ha az értékvesztés összege meghaladja a bekerülési érték 10%-át, de legalább a százezer forintot (a továbbiakban: jelentős eltérés).

(4) Az értékvesztést a használhatósági foknak megfelelő nyilvántartási árnak, az elemi költségvetési beszámoló készítés időpontjában ismert piaci árnak megfelelő összegig kell elszámolni.

(5) A vásárolt készlet bekerülési (beszerzési), illetve könyv szerinti értékét, vagy a saját termelésű készlet bekerülési (előállítási) értékét csökkentetten kell a mérlegben szerepeltetni, ha a készlet a vonatkozó előírásoknak (szabvány, szállítási feltétel, szakmai előírás stb.) vagy eredeti rendeltetésének nem felel meg, ha megrongálódott, ha felhasználása, értékesítése kétségessé vált, továbbá ha feleslegessé vált. A készlet értékének csökkentését – a különbözetnek értékvesztéskénti elszámolásával – ez esetben addig a mértékig kell elvégezni, hogy a készlet a használhatóságnak (az értékesíthetőségnek) megfelelő, mérlegkészítéskor, illetve a minősítés elvégzésekor érvényes (ismert) piaci értéken (legalább haszonanyag-áron, illetve hulladékértéken) szerepeljen a mérlegben.

(6) Amennyiben a készlet piaci értéke jelentősen és tartósan meghaladja könyv szerinti értékét, a különbözettel a korábban elszámolt értékvesztést visszairással csökkenteni kell. Az értékvesztés visszairásával a készlet könyv szerinti értéke nem haladhatja meg a bekerülési értéket.

7. A követelések értékvesztése

7/1

(1) A követelések minősítése alapján az üzleti év mérleg fordulónapján fennálló és a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg nem rendezett követelésnél (ideértve a hitelintézetekkel, pénzügyi vállalkozásokkal szembeni követeléseket, a kölcsönként, az előlegként adott összegeket, továbbá a bevételek aktív időbeli elhatárolása között lévő követelésjellegű tételeket is) értékvesztést kell elszámolni a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján, a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege közötti – veszteségjellegű – különbözet összegében, ha ez a különbözet tartósan mutatkozik és jelentős összegű.

(2) A kis összegű követelések könyvvitelben elkülönített csoportjára – a követelések együttes minősítése alapján – az értékvesztés összege e követelések nyilvántartásba vételi értékének százalékában is meghatározható, egy összegben elszámolható, elkülönítetten kimutatható. Ez esetben a következő évi mérleg fordulónapi értékeléskor a kis összegű követelések – hasonló módon megállapított – értékvesztésének összegét össze kell vetni az előző évi, ilyen jogcímen elszámolt értékvesztés összegével és a csoport szintjén mutatkozó különbözetet – előjelének megfelelően – a korábban elszámolt értékvesztést növelő értékvesztésként, illetve a korábban elszámolt értékvesztés visszairásaként kell elszámolni.

(3) Amennyiben a követelés minősítése alapján a követelés várhatóan megtérülő összege jelentősen meghaladja a követelés könyv szerinti értékét, a különbözettel a korábban elszámolt értékvesztést

visszairással csökkenteni kell. Az értékvesztés visszairásával a követelés könyv szerinti értéke nem haladhatja meg a nyilvántartásba vételi – devizakövetelés esetén az Szt. 60. § szerinti árfolyamon számított – értékét.

15. Az eszközök minősítése a mérlegben

15/1

(1) Az eszközök befektetett eszközként történő minősítését kizárólag az eszköz használhatósága, rendeltetése, továbbá a tervezett használati idő alapján lehet meghatározni. Az egy éven túl használatos eszközöket a befektetett eszközök közé kell sorolni.

(2) Immateriális javak közé csak a forgalomképes, tartós, egy évnél hosszabb feladatellátást szolgáló nem materiális eszközök vehetők fel.

(3) A vagyoni értékű jogok közé – az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok kivételével – a feladatellátást tartósan, legalább egy évig szolgáló jogok vehetők fel.

(4) A vásárolt szoftvertermékek módosításával, aktualizálásával kapcsolatos kiadások – ide nem értve a bővítést – nem növelik a szoftver beszerzési árát. A szoftvertermékek bővített változatának beszerzési költsége beruházásnak minősül, amely növeli a beszerzési árát. Az egy évnél rövidebb ideig használatos szoftverek beszerzési árát dologi kiadásként kell elszámolni.

(5) Tárgyi eszköznek az egy évnél hosszabb ideig használható és használatra tervezett eszközöket kell egyedileg minősíteni.

(6) Azokat az eszközöket, amelyek több, külön-külön nem működtethető, de egymással cserélhető, össze nem épített darabból állnak, egyedileg kell forgóeszközzé vagy kis értékű tárgyi eszközzé minősíteni. A számítástechnikai eszközök esetében a számítógép, a monitor, a billentyűzet, stb. önállóan is minősíthető.

(7) Azokat a tárgyasult eszközöket, amelyek a tevékenységet egy évnél rövidebb ideig szolgálják, beszerzéskor a készletek között kell elszámolni, dologi kiadásként csak azonnali felhasználásra kiadott eszközöket lehet elszámolni. A könyvviteli mérlegben csak a raktári új készletek értéke szerepelhet.

(8) A befektetett pénzügyi eszközök esetében a minősítést minden esetben a befektetési cél – tartós vagy nem tartós – jellege határozza meg.

(9) A követelések fejében átvett eszközök minősítésére is az (1)-(8) bekezdésekben foglalt szabályok vonatkoznak. Amennyiben valamely gazdálkodó követelése fejében eszközt – beleértve az ingatlant is – vesz át, akkor azt az alábbiak szerint kell minősíteni:

- a) ha valamely tevékenységhez tartósan használatra kerül, a befektetett eszközök,
- b) ha egy éven belüli használatra vagy értékesítésre kerül, a forgóeszközök

közé kell felvenni.

(10) Az eszközök – tárgyi eszközök vagy forgóeszközök – közé történő besorolását a pénzügyi forrás meghatározásával egyidejűleg kell végrehajtani.

(11) A minősítés végrehajtásáért az adott beszerzés előkészítését végző – beruházási, gazdálkodási vagy egyéb feladatkörrel megbízott – ügyintéző felelős.

16. A bekerülési érték meghatározása

16/1

(1) Az eszköz bekerülési (beszerzési, előállítási) értéke az eszköz megszerzése, létesítése, üzembe helyezése érdekében az üzembe helyezéssig, a raktárba történő beszállításig felmerült, az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolható tételek együttes összege.

(2) A műszaki, informatikai eszközök nyilvántartása mindig egyedileg történik, a többi eszközre a csoportos nyilvántartás alkalmazható.

(3) Csoportos nyilvántartás az Áhsz. 20. § (2) bekezdése alapján csak az ugyanazon napon, ugyanazon az egységen megvásárolt, azonos típusú, használati értékű, fajtájú, méretű eszközök esetében lehetséges. A csoportos értékelés addig az időpontig történhet, amíg valamennyi eszköz értéke az eredeti rendeltetésének megfelel, és emiatt értékvesztést valamelyikükénél nem kell elszámolni. Amennyiben erre sor kerül, a csökkentett értékű eszközt, eszközöket elkülönítetten, egyedileg kell nyilvántartani.

17/1

(1) Vásárolt immateriális javak, vagyoni értékű jogok, és szellemi termékek bekerülési értéke az egységes rovatrend K61. Immateriális javak beszerzése, létesítése rovathoz kapcsolódóan vezetett nyilvántartási számlákon végleges kötelezettségvállalásként, más fizetési kötelezettséggként nyilvántartott vételár.

(2) Vásárolt, rendeltetészerűen használatba nem vett, üzembe nem helyezett tárgyi eszközök bekerülési értéke az egységes rovatrend

- a) K62. Ingatlanok beszerzése, létesítése,
- b) K63. Informatikai eszközök beszerzése, létesítése vagy
- c) K64. Egyéb tárgyi eszközök beszerzése, létesítése

rovatokhoz kapcsolódóan vezetett nyilvántartási számlákon végleges kötelezettségvállalásként, más fizetési kötelezettséggként nyilvántartott vételára, kisajátítás útján szerzett ingatlan esetén a kártalanítás összege is.

(3) A bekerülési értékbe ezeknél a beszerzéseknél bele kell számítani az üzembe helyezéssig, a raktárba történő beszállításig felmerült, az eszközökhöz egyedileg hozzákapcsolható

- a) tervezési,
- b) szállítási,
- c) rakodási,
- d) alapozási,
- e) szerelési,
- f) üzembe helyezési

munkáknak az egységes rovatrend K62., K63. vagy K64. rovataihoz kapcsolódóan vezetett nyilvántartási számlákon végleges kötelezettségvállalásként, más fizetési kötelezettséggként nyilvántartott együttes vételárát.

(4) A használatba vett, illetve a mérlegben nem szerepeltethető tárgyi eszközök bővítésével, rendeltetésének megváltoztatásával, átalakításával, élettartamának, teljesítőképességének közvetlen növelésével összefüggésben idegen vállalkozó által végzett munkák bekerülési értéke azoknak az egységes rovatrend K62., K63. vagy K64. rovataihoz kapcsolódóan vezetett nyilvántartási számlákon végleges kötelezettségvállalásként, más fizetési kötelezettséggként nyilvántartott vételára.

(5) A már használatba vett, illetve a mérlegben nem szerepeltethető tárgyi eszközökön idegen vállalkozó által végzett felújítási munkák bekerülési értéke azoknak az egységes rovatrend K71., K72. vagy K73. rovatokhoz kapcsolódóan vezetett nyilvántartási számlákon nyilvántartott végleges kötelezettségvállalások, más fizetési kötelezettségek végleges kötelezettségvállalásként, más fizetési kötelezettséggként nyilvántartott vételára.

(6) Az ingatlanok, gépek, berendezések, felszerelések, járművek, tenyészállatok értékét növeli az azokhoz kapcsolódóan a pénzügyi számvitelben elszámolt befejezett felújítás értéke.

(7) Saját előállítású immateriális javak, tárgyi eszközök bekerülési értékének összetevői azok a költségek, amelyek

- a) az eszköz (termék) előállítása, üzembe helyezése, bővítése, rendeltetésének megváltoztatása, átalakítása, eredeti állagának helyreállítása során közvetlenül felmerültek,
- b) az előállítással bizonyíthatóan szoros kapcsolatban voltak,
- c) az eszközre (termékre) megfelelő mutatók, jellemzők segítségével elszámolhatók.

(8) Az eszköz előállítása során felmerült költségként kell figyelembe venni

- a) a közvetlen anyagköltséget,
- b) a közvetlen személyi juttatási költséget,
- c) a közvetlen személyi juttatási költségek járulékait, szociális hozzájárulási adót,
- d) az egyéb közvetlen költséget, mint pl. a szállítási és rakodási költség, közvetlen gépköltség.

(9) Az előállítási költségek közé tartoznak azok az adott eszközzel közvetlen kapcsolatba hozható, az előállításhoz kapcsolódó általános költségek arányos összegei is, amelyek az adott termékre megfelelő mutatók, jellemzők segítségével elszámolhatók. Ilyenek

- a) a gépköltségek,
- b) a kamatköltségek,
- c) az egyéb kiegészítő részlegek (üzemek) általános költségei.

(10) Az előállítási költségek között kell elszámolni – és így az előállítási érték részét képezi –

- a) az idegen vállalkozó által megvalósított beruházáshoz a beruházó költségvetési szerv által biztosított (az idegen vállalkozó felé nem számlázott) vásárolt anyag bekerülési (beszerzési) értékét,
- b) a saját előállítású termék, nyújtott szolgáltatás közvetlen önköltségét, a vásárolt anyag, a saját előállítású termék tényleges beépítésekor, a szolgáltatásnyújtással egyidejűleg.

(11) A gazdasági társaságban való részesedés bekerülési értékét alapításkor, tőkeemeléskor, vásárláskor, a társaság átalakulásakor, beolvadásakor az Szt. 49. § (3)-(4) és (6)-(7) bekezdése szerint kell meghatározni, alapításkor, tőkeemeléskor, vásárláskor egyezően az egységes rovatrend

- a) K65. Részesedések beszerzése vagy
- b) K66. Meglévő részesedések növeléséhez kapcsolódó kiadások

rovatokhoz kapcsolódóan vezetett nyilvántartási számlákon végleges kötelezettségvállalásként, más fizetési kötelezettségként nyilvántartott összeggel. A társulási részesedés bekerülési értéke a társulásban résztvevők által bevitt vagyontárgyak társulási szerződésében, illetve annak módosításában meghatározott bruttó értéke.

(12) A bekerülési érték része

- a) a gazdasági társaságban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetés bekerülési (beszerzési) értéke vásárláskor a részvényekért, üzletrészekért, vagyoni betétekért fizetett ellenérték (vételár), cégvásárláskor – üzleti vagy cégérték, illetve negatív üzleti vagy cégérték kimutatása esetén – az üzleti vagy cégértékkel csökkentett, a negatív üzleti vagy cégértékkel növelt ellenérték (vételár),
- b) a gazdasági társaságban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetés bekerülési (beszerzési) értéke alapításkor, tőkeemeléskor a létesítő okiratban, annak módosításában, illetve a közgyűlési, az alapítói, a taggyűlési határozatban a jegyzett tőke fedezeteként, valamint a jegyzési, a kibocsátási érték és a névérték különbözeteként, a jegyzett tőkén felüli tőke fedezeteként meghatározott vagyoni hozzájárulás együttes értéke a ténylegesen befizetett pénzbetétnek és a rendelkezésre bocsátott nem pénzbeli betétnek megfelelő összegben,
- c) gazdasági társaság átalakulása esetén a megszűnt gazdasági társaságban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetés ellenében kapott részesedés bekerülési (beszerzési) értéke a megszűnt részesedésre jutó – a megszűnt gazdasági társaság végleges vagyommérlege szerinti – saját tőke összege (kiválás esetén a kiválással létrejött gazdasági társaság végleges vagyommérlege szerinti saját tőke összege),
- d) gazdasági társaság beolvadása esetén a külső tulajdonosnál a megszűnt gazdasági társaságban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetés ellenében kapott részesedés bekerülési (beszerzési) értéke a megszűnt részesedésre jutó – a megszűnt gazdasági társaság végleges vagyommérlege szerinti – saját tőke összege,

e) a gazdasági társaságban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetés névértéke fejében a jegyzett tőke leszállításakor (ideértve a tőkeleszállítással egyidejűleg végrehajtott, a leszállított jegyzett tőkével arányos jegyzett tőkén felüli saját tőke kivonást is) átvett eszköz bekerülési (beszerzési) értéke a gazdasági társaság által közölt, illetve számlázott érték, a gazdasági társaság jogutód nélküli megszűnése esetén a vagyonfelosztási javaslat szerinti érték.

(13) A követelések fejében átvett eszközök bekerülési értékét – ha jogszabály, szerződés, megállapodás eltérően nem rendelkezik – a kiváltott követelések összegével azonos összegben kell megállapítani. Az eszközökkel kiváltott követeléseket minden esetben a teljesítés napján kell rögzíteni a főkönyvi nyilvántartásban és az analitikában.

(14) Csere útján beszerzett eszköz bekerülési (beszerzési) értéke az eszköz csereszerződés szerinti értéke, a cserébe adott eszköz eladási ára. A csereszerződésben minden esetben szerepeltetni kell a cseretárgyak értékadatait, és a teljesítés napján kell az értékadatokat rögzíteni a főkönyvi nyilvántartásban és az analitikában.

(15) A térítés nélkül (a visszaadási kötelezettség nélkül) átvett eszköz, illetve az ajándékként, hagyatékként kapott eszköz, továbbá a többletként fellelt eszköz (a nem adminisztrációs hibából származó többleteszköz) bekerülési (beszerzési) értéke – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – az eszköznek az állományba vétel időpontjában ismert piaci értéke.

(16) Amennyiben az eszköz térítés nélküli átadás-átvétele azonos irányító szerv alá tartozó államháztartási szervezetek között történik, az átvevő szervezetnek az adott eszközt az átadó által közölt – az átadó könyveiben szereplő – bruttó értéken kell nyilvántartásba venni. Ezzel egyidejűleg az átvevőnek az eszköz átadás időpontjáig – az átadónál időarányosan – elszámolt értékcsökkenés összegét is nyilvántartásba kell venni.

(17) Ha az átadó szerv nem az államháztartás szerve, akkor a nyilvántartási értékének a bruttó érték és az elszámolt értékcsökkenés különbözetét kell tekinteni.

(18) A vásárolt készletek bekerülési értéke az egységes rovatrend

- a) K311. Szakmai anyagok beszerzése vagy
- b) K312. Üzemeltetési anyagok beszerzése

rovatokhoz kapcsolódóan vezetett nyilvántartási számlákon végleges kötelezettségvállalásként, más fizetési kötelezettségként nyilvántartott vételár.

(19) A befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek, állatok bekerülési értéke az Szt. 62. § (2) bekezdése szerint számított előállítási érték. Az előállítási érték a FIFO módszer szerint meghatározott közvetlen önköltség, utókalkulációval meghatározott vagy norma szerinti közvetlen önköltség lehet. A befejezetlen termelés norma szerinti közvetlen önköltsége a félkész termék, a késztermék norma szerinti közvetlen önköltségéből a teljesítési fok alapján arányosítással is meghatározható.

(20) A vagyonkezelésbe vett eszközök – ide értve, ha a vagyonkezelői jog más vagyonkezelőtől való átvétellel, költségvetési szerv átalakításával, jogutód nélküli megszűnésével kapcsolatban keletkezik, de ide nem értve, ha a vagyonkezelői jog vásárlással, saját előállítással keletkezik – bekerülési értéke a vagyonkezelésbe adónál kimutatott bruttó érték. Az átvételt követően a vagyonkezelésbe adónál az átadásig esetleg elszámolt értékcsökkenést, értékvesztést a vagyonkezelésbe vevőnek nyilvántartásba kell vennie.

(21) Az múzeum saját bevételeiből képződött, valamint átmenetileg szabad pénzeszközeiből kincstárjegyet, állampapír alapú értékpapírt vásárolhat. Ezek bekerülési értéke a Magyar Államkincstár által meghatározott névérték.

(22) Az adott előlegek bekerülési értéke az átutalt vagy megfizetett – előzetesen felszámított általános forgalmi adót nem tartalmazó – összeg.

(23) A követelések bekerülési értéke az egységes rovatrend bevételeihez kapcsolódóan vezetett nyilvántartási számlákon kimutatott követelésekkel megegyező elismert, esedékes összeg.

(24) A kötelezettségek bekerülési értéke az egységes rovatrend kiadásaihoz kapcsolódóan vezetett nyilvántartási számlákon nyilvántartott végleges kötelezettségvállalások, más fizetési kötelezettségek összege.

(25) Az egyéb passzív pénzügyi elszámolások bekerülési értéke a számviteli nyilvántartási érték.

17. Sajátos szabályok a bekerülési érték megállapításánál

17/1

(1) A bekerülési (beszerzési) érték részét képező tételeket a felmerüléskor, a gazdasági esemény megtörténtekor (legkésőbb az üzembe helyezéskor) kell számításba venni a számlázott, a kivetett összegben. Amennyiben az üzembe helyezésig, a raktárba történő beszállításig a számla, a megfelelő bizonylat nem érkezett meg, a fizetendő összeget az illetékes hatóság nem állapította meg, akkor az adott eszköz értékét a rendelkezésre álló dokumentumok (szerződés, piaci információ, jogszabályi előírás) alapján kell meghatározni. Az így meghatározott érték és a ténylegesen számlázott vagy később módosított fizetendő (kivetett) összeg közötti különbözettel a beszerzési értéket a végleges bizonylatok kézhezvétele időpontjában akkor kell módosítani, ha a különbözet összege az adott eszköz értékét jelentősen módosítja. Amennyiben a különbözet összege jelentősen nem módosítja az adott eszköz bekerülési (beszerzési) értékét, annak összegét a végleges bizonylatok kézhezvétele időpontjában egyéb ráfordításként, illetve egyéb bevételként kell elszámolni.

(2) Az eszközök értékének utólagos módosítása során akkor kell a különbözet összegét jelentősnek tekinteni, ha az meghaladja az eredetileg elszámolt bekerülési érték 1%-át, de legalább a százezer forintot.

(3) A tárgyi eszköz biztonságos üzemeltetéséhez, rendeltetésszerű használatához műszakilag szükséges tartozékok, tartalék alkatrészek akkor képezik a beszerzési ár részét, ha beszerzésük a tárgyi eszközzel együtt, az üzembe helyezés előtt történik. Nem képezi a tárgyi eszköz beszerzési árának részét a tartozék, illetve alkatrész, amely nélkül a tárgyi eszköz üzembe helyezhető.

(4) A tárgyi eszközöknél értéket növelő beszerzési költségként kell figyelembe venni a meglévő tárgyi eszköz bővítésével, rendeltetésének megváltoztatásával, átalakításával, élettartamának növelésével összefüggő munka, továbbá az elhasználódott tárgyi eszköz eredeti állaga (kapacitása, pontossága) helyreállítását szolgáló felújítási munka költségét is, kivéve a tárgyi eszköz folyamatos, zavartalan, biztonságos üzemeltetését szolgáló javítási, karbantartási munka költségét.

(5) Importbeszerzés esetén a bekerülési értéket – figyelemmel az Áhsz. 20. § (3)-(4) bekezdésére – az Szt. 48. § (7) bekezdése szerint kell meghatározni: ha a beszerzés ellenértékének kiegyenlítése számla alapján devizában, valutában történik, akkor a számla szerinti – levonható általános forgalmi adót nem tartalmazó – devizaösszegnek, valutaösszegnek a beszerzéskor, a szolgáltatás igénybevételekor (teljesítésekor) érvényes, az Szt. 60. § (4)-(6) bekezdései szerinti árfolyamon átszámított forintértéke a termék, illetve a szolgáltatás értéke.

18. A bekerülési értékbe beszámító kiadások megosztása

18/1

(1) Ha az adott költség több eszközhöz kapcsolódik, akkor képezheti az egyes eszközök bekerülési értékének részét

- a) az egy időben beszerzett, azonos használati értékű, minőségű és egységárú eszközöknél a felmerült költségek (szállítás, rakodás, stb.) a darabszám alapján,

- b) az egy időben beszerzett, de nem azonos használati értékű, minőségű és egységárú eszközöknél a súly alapján felmerült kiadások megoszthatók; amennyiben ez nem lehetséges, a kiadások nem képezik a bekerülési érték részét.

(2) Nem alkalmazható vetítési alapként az egyedi bekerülési érték az eszköz beszerzéséhez kapcsolódó egyéb költségek megosztása esetén.

19. A bekerülési érték újbóli megállapítása

19/1

(1) Jogszabály előírhatja az immateriális javak, tárgyi eszközök és a koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök meghatározott köre bekerülési értékének újbóli megállapítását.

(2) Az (1) bekezdés szerinti esetben az eszköz korábbi bruttó értékét és a megállapított új bekerülési értékét a nemzeti vagyon változásaival szemben kell elszámolni és az eszköz korábban elszámolt terv szerinti és terven felüli értékcsökkenését a felhalmozott eredménnyel szemben ki kell vezetni. Ha az (1) bekezdés szerinti törvény vagy kormányrendelet előírja vagy lehetővé teszi az új bekerülési értékre terv szerinti értékcsökkenés kimutatását, azt a felhalmozott eredménnyel szemben kell a könyvekbe felvenni.

20. A forgalmi, a piaci érték meghatározásának módszere

20/1

(1) Azokban az esetekben, amikor az értékelés forgalmi, piaci értéken történik, a forgalmi, piaci érték új eszközöknél az azonos, vagy hasonló rendeltetésű, használati értékű, minőségű és árfekvésű eszköz katalógusokban, árlistákban szereplő, illetve bolti ára. Amennyiben jelentős eltérés tapasztalható az egyes forgalmazók által alkalmazott árak között, ezek átlagát kell forgalmi értéknek tekinteni, ezek hiányában forgalmi érték a jogosítvánnyal rendelkező vagyoneértékelő által, illetve adó-, és értékbizonyítványban meghatározott érték, ha az eszköz egyedi értéke, vagy mennyisége jelentős nagyságrendű. Jelentős a nagyságrend, ha az eszköz egyedi értéke, vagy az eszközök összértéke várhatóan eléri a százezer forintot. Ezen értékhatár alatt forgalmi érték a becsült érték.

(2) Használt eszközöknél a forgalmi, piaci értéken történő értékelés, a használtcikk kereskedők által alkalmazott eladási ár, ennek hiányában a vagyoneértékelő által, illetve adó- és értékbizonyítványban meghatározott vagy a becsült érték az (1) bekezdésben megjelölt feltételekkel.

(3) A hitelviszonyt megtestesítő, egy évnél hosszabb lejáratú értékpapírok – függetlenül attól, hogy azok a forgóeszközök, vagy a befektetett pénzügyi eszközök között szerepelnek – piaci értékelésének meghatározásakor figyelembe kell venni

- a) az értékpapír (felhalmozott) kamattal csökkentett tőzsdei, tőzsdén kívüli árfolyamát, piaci értékét, annak tartós tendenciáját,
- b) az értékpapír kibocsátójának piaci megítélését, a piaci megítélés tendenciáját, azt, hogy a kibocsátó a lejáratkor, a beváltáskor a névértéket (és a felhalmozott kamatot) várhatóan megfizeti-e, illetve ha megfizeti, milyen arányban fizeti meg.

III. A MÉRLEGBEN ÉRTÉKKEL SZEREPLŐ ESZKÖZÖK ÉS FORRÁSOK ÉRTÉKELÉSE

1. Az immateriális javak és tárgyi eszközök értékelése

(1) A mérlegben az immateriális javakat, tárgyi eszközöket a bekerülési értéken kell kimutatni, csökkentve az elszámolt terv szerinti és terven felüli értékcsökkenéssel, növelve a terven felüli értékcsökkenés visszaírt összegével. Az értékhelyesbítést külön kell kimutatni az eszközök értékhelyesbítésének forrásával azonos összegben.

(2) A beruházásokat a könyvelésben szereplő bekerülési értéken (beszerzési költségen) az esetleges korábban már elszámolt terven felüli értékcsökkenéssel csökkentett értéken kell a könyvviteli mérlegben kimutatni. A beruházásoknál terven felüli értékcsökkenést elszámolni nem szabad.

(3) Az immateriális javakra és a beruházásokra adott előlegeket az átutalt – az előzetesen felszámított általános forgalmi adót nem tartalmazó – összegben, illetve a már elszámolt értékvesztéssel csökkentett, az értékvesztés visszaírt összegével növelt könyv szerinti értékben kell a könyvviteli mérlegben szerepeltetni.

2. A tartós részesedések értékelése

(1) A mérlegben a részesedéseket, tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat a bekerülési értéken kell kimutatni, csökkentve az elszámolt értékvesztéssel, növelve az értékvesztés visszaírt összegével. Az értékhelyesbítést külön kell kimutatni az eszközök értékhelyesbítésének forrásával azonos összegben.

(2) A számviteli politika alapján az múzeum a gazdasági társaságban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetéseket piaci értékelésbe vonta be. Ezeket az eszközöket az múzeum könyvviteli mérlegében szerepelteti, értékelésüket az év végi mérlegkészítésnél a piaci értéken kell elvégezni.

(3) A piaci értékelés eredményeként a nyilvántartási érték és a piaci érték közötti pozitív különbséget az eszközök között, az e célra nyitott értékhelyesbítési számlán kell kimutatni (értékelni) a források között kimutatott eszközök értékhelyesbítésének forrása számlával szemben. A piaci értékelést minden év végén el kell végezni. A változásokat (növekedést, csökkenést) a kiemelt számlákon kell könyvelni. Ezekre az eszközökre értékvesztés csak az értékhelyesbítés teljes összegének visszaírása után számolható el.

(4) Ha a gazdasági társaságban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetések mérleg készítésekor megállapított piaci érték jelentősen és tartósan magasabb, mint a befektetés könyv szerinti értéke, a különbséget a korábban elszámolt értékvesztést visszaírással csökkenteni kell. Az értékvesztés visszaírásával a befektetés könyv szerinti értéke nem haladhatja meg a befektetés bekerülési értékét.

(5) Jelentős összegű az értékvesztés, ha annak nagysága a nyilvántartási érték 5 %-át, vagy a százezer forintot meghaladja. A jelentős összegű eltérések, hibák meghatározását a számviteli politika részletezi.

(6) Tartós az értékvesztés, ha a beszámoló készítés időpontját megelőző, beszámolóval lezárt évben vagy azt megelőző évben a különbség egyre nőtt vagy nem csökkent, tőzsdén jegyzett társaságok esetében akkor, ha a tőzsdei árfolyam a beszámoló készítés időpontját megelőzően legalább egy éven keresztül megszakítás nélkül csökkent.

(7) A befektetés piaci értékének meghatározásakor figyelembe kell venni

- a) a gazdasági társaság tartós piaci megítélését, a piaci megítélés tendenciáját, a befektetés (felhalmozott) osztalékkal csökkentett tőzsdei, tőzsdén kívüli árfolyamát, annak tartós tendenciáját,
- b) a megszűnő gazdasági társaságnál a várhatóan megtérülő összeget,
- c) a gazdasági társaság saját tőkéje és a jegyzett tőkéje, illetve a befektetés könyv szerinti értéke és névértéke arányát.

(8) Az értékelés végrehajthatósága érdekében a társaságokban levő részesedések értékét folyamatosan figyelemmel kell kísérni

- a) a tőzsdén jegyzett társaságok esetében a szaklapok vonatkozó számainak megőrzésével,
- b) a tőzsdén nem jegyzett társaságok esetében a saját tőke és a jegyzett tőke, illetve a befektetés könyv szerinti értéke és névértéke arányát. Ennek a folyamatos figyelemmel kísérése érdekében a társaságoktól az (egyszerűsített) éves beszámolókat évente meg kell kérni, és a szükséges adatokat az analitikus nyilvántartásban fel kell jegyezni.

3. A tartósan adott kölcsönök értékelése

- (1) Az adott kölcsönöket a tényleges kihelyezés összegében kell nyilvántartásba venni.
- (2) Jelentős összegű a követelés (vevőkkel, adósokkal, hitelintézetekkel szembeni kölcsön, előleg), ha az értékvesztés összege eléri a bekerülési érték 5 %-át, vagy a kisösszegű követelés értékhatárát. Ha az 5%-nak megfelelő összeg magasabb, mint a kisösszegű követelés, akkor a százezer forintot kell irányadónak tekinteni.
- (3) Amennyiben a végrehajtott minősítés alapján a követelés várhatóan megtérülő összege jelentősen meghaladja a követelés könyv szerinti értékét, a különbözettel a korábban elszámolt értékvesztést visszaírással csökkenteni kell. A visszaírt értékvesztés összege nem haladhatja meg az elszámolt értékvesztés összegét.
- (4) A mérlegben a befektetett pénzügyi eszközök között csak az éven túli követelés összege szerepelhet. Az adott kölcsönök következő évi törlesztő részletét az egyéb költségvetési évben esedékes követelések között kell a mérlegben értékelni. A főkönyvi könyvelésben a záró rendező tételek keretében az adott mérlegsor alátámasztása érdekében a számlacsoport megfelelő alszámláján el kell különíteni a mérleg fordulónapját követő egy éven belül esedékes törlesztő részleteket.

4. A koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök értékelése

A mérlegben a koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközöket a bekerülési értéken kell kimutatni, csökkentve az elszámolt terv szerinti és terven felüli értékcsökkenéssel, növelve a terven felüli értékcsökkenés visszaírt összegével. Az értékhelyesbítést külön kell kimutatni az eszközök értékhelyesbítésének forrásával azonos összegben. A koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök után a terven felüli értékcsökkenést és az értékhelyesbítést a koncesszió jogosultja, a vagyonkezelő adatszolgáltatása alapján kell megállapítani. Ebben az eszközcsoportban kizárólag az államháztartáson kívülre adott eszközöket kell kimutatni.

5. A készletek értékelése

- (1) A mérlegben a vásárolt készleteket a mérleg fordulónapján használatba nem vett vásárolt készletek bekerülési értékén kell kimutatni, csökkentve a már elszámolt értékvesztéssel, növelve az értékvesztés visszaírt összegével.
- (2) A mérlegben a befejezetlen termelést, félkész termékeket, késztermékeket, növedék-, hízó- és egyéb állatokat a bekerülési értéken kell kimutatni, csökkentve az elszámolt értékvesztéssel, növelve az értékvesztés visszaírt összegével.
- (3) A térítés nélkül átvett új készleteket az átadó könyveiben szereplő értéken, ennek hiányában forgalmi (piaci) értéken kell felvenni az analitikus nyilvántartásba.
- (4) A követelés fejében átvett készletet a kiváltott követelés értékén kell nyilvántartásba venni.
- (5) A beszámoló elkészítése előtti leltározás során a készleteket meg kell vizsgálni abból a szempontból, hogy csökkent értékűek-e, az eredeti rendeltetésnek megfelelnek-e, a készlet könyv szerinti értéke jelentősen és tartósan magasabb-e a mérlegkészítéskor ismer tényleges piaci értéknél. Tartós az eltérés, ha az az előző beszámoló készítésekor is fennállt.
- (6) Jelentősnek minősül az eltérés, ha az összege meghaladja a bekerülési érték 5 %-át, vagy a százezer forintot.

6. A követelések értékelése

- (1) A követeléseket – függetlenül attól, hogy azok a forgóeszközök, illetve a befektetett pénzügyi

eszközök között szerepelnek-e – az elfogadott, az elismert összegben a költségvetési évben esedékes követelések működési bevételre számlával szemben kell nyilvántartásba venni.

(2) Az államháztartás szervezete által az áruszállításból és szolgáltatásnyújtásból származó követelések (vevők) közé a mérlegben a teljesített értékesítések, nyújtott szolgáltatások vevő által jogszerűen elismert, számlázott (az általános forgalmi adót is tartalmazó) fizetési igények év végi állományának értékét – korrigálva az értékvesztések és az értékvesztések visszairásával – kell felvenni.

(3) Az áruszállításból, szolgáltatás teljesítéséből származó, az általános forgalmi adót is tartalmazó

- a) forintban teljesítendő kötelezettségeket az elismert, számlázott összegben,
- b) a devizában teljesítendő kötelezettségeket az elismert, számlázott devizaösszegnek – az Szt. 60. § alapján, a számviteli politikában foglaltak szerint – forintra átszámított összegében

kell a könyvviteli mérlegben kimutatni mindaddig, amíg az nem került kiegyenlítésre.

(4) Az adósok és vevők tartozását, azok megfizetését folyamatosan figyelemmel kell kísérni, és a lejárt fizetési határidejű követelések behajtására a szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

(1) A behajthatatlan követelés a mérlegben nem mutatható ki.

(2) Behajthatatlan követelés az a követelés

- a) amelyre az adós ellen vezetett végrehajtás során nincs fedezet, vagy a talált fedezet csak részben fedezi a követelést,
- b) amelyet a hitelező a csődeljárás, a felszámolási eljárás, az múzeumok adósságrendezési eljárása során egyezségi megállapodás keretében elengedett,
- c) amelyre a felszámoló által adott írásbeli igazolás (nyilatkozat) szerint nincs fedezet,
- d) amelyre a felszámolás vagy adósságrendezési eljárás befejezésekor a vagyon felosztási javaslat szerinti értékben átvett eszköz nem nyújt fedezetet,
- e) a mindenkori költségvetési törvényben meghatározott kis összegű követelések tekintetében, amelyet nem lehet érvényesíteni, amelynél a végrehajtással kapcsolatos költségek nincsenek arányban a követelés behajtható összegével, azaz amelyek végrehajtása veszteséget eredményezne,
- f) amelynél az adós nem lelhető fel és felkutatása igazoltan nem járt eredménnyel,
- g) amely a hatályos jogszabályok alapján elévült,
- h) amelyet a bíróság előtt érvényesíteni egyéb okból nem lehet.

(3) A behajthatatlanság tényét és mértékét bizonyítani kell. A behajthatatlan követelés leírása nem minősül a követelés elengedésének.

(4) Az követelések esetén értékvesztést kell elszámolni az adós, a vevő minősítése alapján. Az értékvesztést a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege közötti veszteség jellegű különbözet összegében kell elszámolni, ha ez a különbözet tartósan mutatkozik és jelentős összegű.

(5) Tartós a különbözet, ha az előző évi beszámoló készítésekor is fennállt, jelentős összegű a különbözet, ha meghaladja a követelés értékének 5 %-át vagy a kis összegű követelés értékhatárát.

(6) Az államháztartáson belülről és kívülről az egy évnél rövidebb időtartamra, visszafizetési kötelezettséggel adott kölcsönök könyvviteli mérleg fordulónapján fennálló állományát könyv szerinti, az elfogadott, elismert összegben kell a könyvviteli mérlegben szerepeltetni.

(7) Az egyéb költségvetési évben esedékes követelések között a munkavállalókkal szembeni különféle követeléseket az analitikus nyilvántartásban szereplő összeggel, és a hosszú lejáratra adott kölcsönökből és az egyéb költségvetési évet követően esedékes követelésekből a mérleg fordulónapját követő egy éven belül esedékes törlesztő részleteket kell szerepeltetni a könyv szerinti értéken.

7. Az értékpapírok értékelése

(1) A forgatási célból vásárolt értékpapírokat bekerülési értéken kell nyilvántartani. A forgóeszközök között kimutatott hitelviszonyt megtestesítő értékpapír, tulajdoni részesedést jelentő befektetés bekerülési értéke a beszerzéshez kapcsolódóan fizetett bizományi díj, a vásárolt vételi opció díja nélkül is meghatározható.

(2) Amennyiben azonos értékpapírból több alkalommal, különböző beszerzési áron történik beszerzés, a nyilvántartási értékét a féleségenként egyedileg kell meghatározni.

(3) Az értékpapírokat a mérlegben bekerülési értéken, illetve a már elszámolt értékvesztéssel csökkentett, az értékvesztés visszaírt összegével növelt könyv szerinti értéken kell kimutatni.

(4) A kamatban megtestesülő hozadékokat a kamatbevételek között kell kimutatni.

8. A pénzeszközök értékelése

A mérlegben a pénzeszközöket a mérleg fordulónapján a pénztárban lévő, a fizetési számlához kapcsolódó számlakivonatban szereplő értéken kell kimutatni, csökkentve az elszámolt értékvesztéssel, növelve az értékvesztés visszaírt összegével.

9. Az aktív időbeli elhatárolások értékelése

Az aktív időbeli elhatárolásokat a mérlegben könyv szerinti értéken kell kimutatni.

10. A saját tőke értékelése

(1) A saját tőkébe tartozó forrásokat a mérlegben könyv szerinti értéken kell kimutatni.

(2) A mérlegben a saját tőkén belül kell kimutatni a nemzeti vagyon induláskori értékét és változásait, a nemzeti vagyon változásait, az egyéb eszközök induláskori értékét és változásait, a felhalmozott eredményt, az eszközök értékhelyesbítésének forrását és a mérleg szerinti eredményt.

(3) A nemzeti vagyon induláskori értékeként a 2014. január 1. napján meglévő, a nemzeti vagyonba tartozó eszközök bekerülési értékének forrását kell kimutatni.

(4) A nemzeti vagyon változásai között a 2014. január 1. napját követően a nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök és forgóeszközök az Áhsz. 15. § (2)-(3a) bekezdése, 16/A. § és a 49/A-49/B. §-ok szerinti jogcímenek elszámolt változásait kell kimutatni. A mérlegben az egyéb eszközök induláskori értéke és változásaiaként a 2014. január 1. napján meglévő nem idegen pénzeszközök forrását – ide nem értve a tulajdonosi joggyakorló szervezeteket –, valamint a nemzeti vagyonba nem tartozó egyéb eszközök Áhsz. 49/A-49/B. §-ok szerinti változásait kell kimutatni.

(5) Felhalmozott eredményként az előző költségvetési évek felhalmozott eredményét kell kimutatni. A mérleg sor a mérlegben negatív előjellel is szerepelhet.

(6) Az eszközök értékhelyesbítésének forrásaként az elszámolt értékhelyesbítés összegét kell kimutatni. Az eszközök értékhelyesbítése és az eszközök értékhelyesbítésének forrása kizárólag egymással szemben és azonos összegben változhat.

(7) A mérleg szerinti eredményt az eredménykimutatásban ilyen címen kimutatott összeggel egyezően kell szerepeltetni.

11. A kötelezettségek értékelése

(1) A mérlegben a kötelezettségek között az egységes rovatrend szerinti rovatokhoz kapcsolódóan vezetett nyilvántartási számlákon nyilvántartott végleges kötelezettségvállalásokat, más fizetési kötelezettségeket kell kimutatni mindaddig, amíg azokat pénzügyileg ki nem egyenlítették, el nem engedték, vagy egyéb módon nem rendezték.

(2) A kötelezettségeket a költségvetési évben esedékes kötelezettségek és költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek, ezen belül a költségvetési kiadások kiemelt előirányzatai és finanszírozási kiadások szerinti tagolásban kell kimutatni.

(3) A mérleg a kötelezettségek között az Áhsz. 48. § (10) bekezdése értelmében tartalmazza

- a) a kapott előlegeket az előleggel történő elszámolásig, visszatérítéséig, amelyek a termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás során a vevőktől kapott, általános forgalmi adót nem tartalmazó előlegekből, az Áhsz. 40. § (2) bekezdés b) pontja és 40. § (3) bekezdés szerint visszatérítendő költségvetési bevételeknek az Áhsz. 40. § (4) bekezdése szerint elszámolt összegéből, valamint az utólagos elszámolásra átvett pénzeszközökből állnak,
- b) a támogatás továbbadása céljából más szervezet fizetési számlájára folyósított összegeket a fogadó szervezetnél a folyósított összeg felhasználásáig vagy visszatérítéséig,
- c) a más által beszedett, de más szervezetet megillető – bevételként e szervezetnél elszámolandó – összegeket a bevételt beszedő szervezetnél a jogosult részére történő továbbutalásig, vagy – jogszabály felhatalmazása alapján – azok felhasználásáig,
- d) az múzeum nettó finanszírozása során a forgótőke elszámolását, visszapótlását annak felhasználásáig a Kincstárnál,
- e) a vagyonkezelésbe vett eszközökkel kapcsolatos visszapótlási kötelezettséget a vagyonkezelőnél a visszapótlási kötelezettség megszűnéséig vagy pénzben történő teljesítésének megállapításáig,
- f) a nem társadalombiztosítás pénzügyi alapjai forrásaiból finanszírozott ellátások kifizetésének megtérítésére vonatkozó kötelezettséget a finanszírozó szervezetnél annak megtérítéséig.

(4) A költségvetési évet követően esedékes kötelezettségeket a kapott (igénybe vett, folyósított) összegben kell értékelni.

(5) A mérlegben a költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek között csak az egy éven túl esedékes összeg mutatható ki, a tartozás tárgy évet követő évben esedékes törlesztő részletét a költségvetési évben esedékes kötelezettségek között kell a könyvviteli mérlegben értékelni, de főkönyvi számlákon nem kell átkönyvelni a költségvetési évben esedékes kötelezettségek közé, hanem a záró rendelkező tételek keretében az adott mérleg sor alátámasztása érdekében el kell különíteni a számlacsoport megfelelő alszámláján. Az elkülönítést a következő év eleji nyitást követő rendező tételek elszámolása során meg kell szüntetni.

(6) A költségvetési évben esedékes kötelezettségek közé az egyeztetett analitikus nyilvántartás adataiból, a beszámolási év december 31. napjáig teljesített áruszállításokból és szolgáltatásnyújtásokból beküldött számlák általános forgalmi adót is tartalmazó összegét kell feltüntetni, a mérlegben való szerepeltetésnek nem feltétele, hogy a számla kiállításának időpontja a beszámolási évben legyen. Minden olyan számlát be kell állítani, amely a beszámoló készítésének számviteli politikában meghatározott időpontjáig megérkezik és az áruszállítás, illetve szolgáltatás-nyújtás teljesítése a beszámolási évben megtörtént. A szállítói kötelezettségeket az Áhsz. előírásainak megfelelően kell a mérlegbe beállítani.

(7) A könyvviteli mérlegben a költségvetési évben esedékes lejáratú kötelezettségek között kell kimutatni

- a) az egy évet meg nem haladó lejáratra kapott működési célú és egyéb hitelt, kölcsönt,
- b) ideiglenesen átvett pénzeszközöt folyósított összegben,
- c) az általános forgalmi adót is tartalmazó áruszállításból és szolgáltatás teljesítéséből származó kötelezettségeket (szállítók),
- d) a költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek azon részét, melyek törlesztő részlete a könyvviteli mérleg fordulónapját követő egy éven belül esedékes, a folyósító által közölt összegben,
- e) munkavállalókkal szemben különféle kötelezettségeket,

- f) költségvetéssel szembeni kötelezettségeket,
- g) a helyi iparüzési adó feltöltés miatti adókötelezettségeket,
- h) helyi túlfizetés miatti kötelezettségeket,
- i) támogatási program előlege miatti kötelezettségeket,
- j) előfinanszírozás miatti kötelezettségeket,
- k) garancia és kezességvállalásokból származó kötelezettségeket,
- l) felhalmozási célú hitelek következő évet terhelő törlesztő részletét,
- m) felhalmozási célú kötvény kibocsátásból származó tartozások következő évet terhelő törlesztő részleteit,
- n) az egyéb különféle kötelezettségeket (pl.: térítési díj miatti túlfizetéseket).

12. A passzív időbeli elhatárolások értékelése

- (1) A passzív időbeli elhatárolásokat a mérlegben könyv szerinti értéken kell kimutatni.
- (2) A passzív időbeli elhatárolásokon belül kell kimutatni az eredményszemléletű bevételek passzív időbeli elhatárolását, a költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolását és a halasztott eredményszemléletű bevételeket.
- (3) A mérlegben az eredményszemléletű bevételek passzív időbeli elhatárolása között a mérleg fordulónapja előtt a pénzügyi számvitelben elszámolt olyan eredményszemléletű bevételeket kell kimutatni, amelyek a mérleg fordulónapja utáni időszak eredményszemléletű bevételét képezik. Az eredményszemléletű bevételek passzív időbeli elhatárolása között kell kimutatni a Szt. 44. § (2) bekezdése értelmében a költségek (a ráfordítások) ellentételezésére – visszafizetési kötelezettség nélkül – kapott, pénzügyileg rendezett, egyéb bevételként elszámolt támogatás összegéből az üzleti évben költséggel, ráfordítással nem ellentételezett összeget. Az elhatárolást a költségek, ráfordítások tényleges felmerülésekor, illetve a támogatási szerződésben, megállapodásban foglaltak teljesülésekor kell megszüntetni.
- (4) A mérlegben a költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása között a mérleg fordulónapja előtti időszakot terhelő olyan költségeket, ráfordításokat kell kimutatni, melyek a mérleg fordulónapja utáni időszakban merülnek fel, kerülnek számlázásra.
- (5) Az év végén a könyvviteli mérlegben – az egyeztetett, leltárral alátámasztott további intézkedésre vagy visszautalásra váró – egyéb passzív pénzügyi elszámolásokat könyv szerinti értéken kell szerepeltetni.

13. A külföldi pénzürtékre szóló eszközök és kötelezettségek értékelésének szabályai

- (1) A külföldi pénzürtékre szóló eszköz, kötelezettség (kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség) forintértékének meghatározásakor a valutát, devizát a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) által közzétett, hivatalos devizaárfolyamon kell forintra átszámítani.
- (2) Ha az MNB által nem jegyzett és nem konvertibilis valutát, ilyen valutára szóló eszközöket és kötelezettségeket (kötelezettségvállalásokat, más fizetési kötelezettségeket) kell forintra átszámítani, az átszámítást az Szt. 60. § (5) bekezdése szerinti módon kell elvégezni. Ez esetben a valuta szabadpiaci árfolyamán – ennek hiányában, országos napilapban a világ valutáinak árfolyamáról közzétett tájékoztató adatai alapján –, a választott hitelintézet vagy az MNB, illetve az Európai Központi Bank (a továbbiakban: EKB) által jegyzett devizára átszámított értéket kell a hitelintézet által jegyzett deviza devizavételi és deviza eladási árfolyamának átlagán vagy az MNB, illetve az EKB által közzétett, hivatalos devizaárfolyamon forintra átszámítani.
- (3) Az év végi értékelés munkamenete a következő:
 - a) a külföldi pénzürtékre szóló eszközök és kötelezettségek könyv szerinti értékének megállapítása,

- b) a fordulónapi forintérték meghatározása valamennyi külföldi pénzürtékre szóló tételnél (részesedések, követelések, valutakészlet, deviza, számlán lévő deviza, kötelezettség) külön-külön az MNB fordulónapi devizaárfolyam alapján,
- c) az árfolyam-különbözetek megállapítása valamennyi külföldi pénzürtékre szóló tételre külön-külön [b) lépés - a) lépés],
- d) az összevont árfolyam-különbözet nagyságának meghatározása, majd minősítése,
- e) amennyiben a számviteli politikában meghatározottak szerint jelentős összegű az év végi összevont nem realizált árfolyam-különbözet, ezt a főkönyvi könyvelésben is rögzíteni kell, minden külföldi pénzürtékre szóló tételnél egyenként.

(4) A valuta- és devizaszámlák esetében az árfolyam-különbözeteket – jellegüknek megfelelően – bevételként vagy kiadásként kell elszámolni.

(5) Ha a nyilvántartásban lévő külföldi pénzürtékre szóló eszközök és kötelezettségek könyv szerinti értéke és a fordulónapi árfolyamon számított értéke közötti különbségek összege a számviteli politikában meghatározott jelentős összeget nem éri el, akkor nem kell módosítani a külföldi pénzürtékre szóló eszközök és kötelezettségek könyv szerinti értékét.

(6) A devizás értékelések során elvégzett számítások az év végi értékelés dokumentációját képezik.

IV. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

1. Hatályba léptető és hatályon kívül helyező rendelkezések

(1) Ez az utasítás 2024. január 01. napján lép hatályba.

Kelt: Baja, 2024. január 01.

Kovács Zita
múzeumigazgató